

Ian Salter granskar leivdir av DNA í sjónum:

Vitan um smáverur avgera

NAVN: Ian Salter

ALDUR: 37 ár

TJÓÐSKAPUR: Breti,
búsitandi í Føroyum

ÚTBÚGVING: Havfrøðingur

PH.D.-RITGERÐ: Plantuæti,
vistfrøði og veðurlag

STARV: Granskari á Havstovuni

DNA kanningar av smáverum á Landgrunninum kunnu ávara um broytingar í vistskipanini, sum kunnu fáa álvarsligar avleiðingar fyri alt lív á sjógvi og landi. Vit vita enn alt ov lítið um, hvønn týdning margfeldið av plantuæti og algum hevur fyri vistskipanina og fyri koltvísúrni í atmosferuni, sigur Ian Salter, havfrøðingur, ið stendur fyri kanningunum.

EFTIR DAGMAR JOENSEN-NÆS

Hvørja viku fær Ian Salter eina stóra fløsku við sjógvi frá Lívískastøðini í Skopun. Hann sílar sjógvin á Havstovuni og savnar leivdir av smáverum og bakterium í sjónum í lítill sýni. Síðani fer hann niðan á granskarasetrið iNOVA við sýnunum og uppreinsar slóðir av DNA frá smáverum og havdjórum.

Tá Ian Salter hevur savnað og uppreinsað DNA royndir í nakrar mánaðir afturat, fer hann undir at greina arvastreingirnar fyri at staðfesta, hvørjar verur eru í sjónum. Hetta arbeiðið skal eisini gerast á iNOVA.

-Ein partur av verkætlanini, sum eg arbeiði við, er at menna slíkar kanningarhættir í Føroyum. Tað hevði verið lættari og helst eisini bíligari hjá mær at sent royndirnar av landinum til greiningar, men

iNOVA eigur útgerðina her, og tað hevur týdning, at vit læra at gera hetta sjálvi. Tað fer sum frálíður at gera tað nógv skjótari at gera ymskar DNA kanningar og geva okkum fleiri møguleikar enn, um vit senda alt av landinum, sigur hann.

Einki lív uttan plantuæti

Ian Salter er breti og flutti til Føroya fyri hálvumøðrum ári síðani við føroysku konu síni. Hann er havfrøðingur við sergrein innan evna- og mýl lívfrøði og hevur í yvir tíggu ár arbeiðt við at eygleiða og granska lívið í havinum. Hann hevur serliga áhuga fyri plantuæti, sum er grundarlagið undir allari vistskipanini í havinum.

- Plantuæti kann ikki siggjast við berum eygum, men bert í mikroskopi. Plantuæti er ógvuliga fjøltáttað, og tað eru túsundtals sløg til.

- Plantuæti er fyrsta liðið í føðiketuni og harvið grundarlagið undir øllum lívi í havinum. Plantuæti hevur eisini ein avgerandi leiklut í stýringini av veðurlagnum á jørð-

ini, tí tað upptekur ein stóran part av tí koltvísúrni, sum vit menniskju lata út. Harumframt framleiða plantuæti og algur helvtina av tí súrevni, sum vit anda í okkum.

- Uttan plantuæti hevði innihaldið av koltvísúrevni í luftini verið væl hægri, staðfestir Ian Salter.

Kenna ikki avleiðingar

Ian Saltur er við í einum altjóða granskarasamtaki, ið kallast GOOS - Global Ocean Observing System. Hesin felagsskapur hevur sett sær fyri at máta broytingar í havinum kring allan heim.

- Vit vita, at broytingar henda, og tær henda skjótt. Sjógvurin verður heitari, og hann verður eisini súrari. Tað hevur við sær broytingar í vistskipanini, sum vit ikki kenna avleiðingarnar av, sigur hann.

Granskararnir í GOOS eru í ferð við at byggja upp eygleiðing-arstøðir kring allan heim, ið máta og samanbera millum annað hita, súrni, salt, súrevni og føðsluevnir